

Jeklo za nove podvige

(fk) »V tej livarni ni tekočih trakov, pa tudi ne posebno bogate mehanizacije, pač pa v njej delajo strokovno zelo dobro usposobljeni ljudje — veliko se jih je izučilo v Litostrojevem izobraževalnem centru — ki bodo nove možnosti znali izkoristiti in s tem zagotoviti, da bomo namesto uvoza težkih ulitkov pokrili potrebe z doma izdelanimi, če pa bodo možnosti, pa jih bomo ponudili tudi tujim kupcem.« Te besede, ki smo jih pred dnevom republike slišali na slovesni otvoritvi nove jeklolivarne v Titovih zavodih Litostroj, najbolje ponazarjajo, kaj pomeni nova pridobitev za delavce Litostroja in za jugoslovansko gospodarstvo.

Z ulitjem 18 ton težkega ulitka so delavci Litostroja skupaj s številnimi gosti, med katerimi so bili tudi Zvone Dragan, Andrej Marinc, Vinko Hafner, Janez Zemljarič, Pepca Kardelj in dolgoletni direktor Litostroja Marko Kržišnik, slovesno izročili namenu novo jeklolivarno, ki so jo začeli graditi februarja leta 1981. Veliko odrekani in požrtvovalnosti je bilo potrebno, da so Litostrojčani zgradili to pomembno pridobitev, ki jim omogoča hitrejši razvoj in ki je hkrati dokaz njihove volje in sposobnosti. Naložbe so se namreč lotili na svojstven način.

»Odklonili smo drage ponudbe specializiranih strokovnih organizacij izven Litostroja. Prav tako nismo sestavili posebne strokovne ekipe, ki bi vodila zgolj izvajanje naložbe, pač pa so delavci stare Livarne in tozda ILET vzporedno s svojimi delovnimi dolžnostmi opravljali tudi dela v novi jeklolivarni,« se pohvalijo v Litostroju. In kar je bilo najbolj pomembno pri

vsem tem, je dejstvo, da so vsako pridobitev takoj vključili v redni proizvodni proces, tako da je bila slovesna otvoritev jeklolivarne le še, kot radi rečemo, pika na i in zunanji znak, da je naložba končana.

Nova jeklolivarna ima prek deset tisoč kvadratnih metrov površine, ki jo uporabljajo za proizvodnjo jekla, izdelavo in ulivanje form, finalizacijo ulitkov, ki vključuje tudi precejšnje zmogljivosti za strojno obdelavo ulitkov. Nosilci žerjavnih prog omogočajo velike obremenitve, tako da bodo ob istočasni obremenitvi obeh dvigal v vsaki proizvodni dvorani lahko prenašali bremena od sto ton v čistilnici in do 160 ton v oblikovalnici nove livarne.

Jedro nove livarne je 25-tonska električna obločna peč, ki bo skupaj z obstoječima pečema v stari livarni omogočala izdelavo do 50 ton taline naenkrat. Transformator z močjo 16,5 megavattov omogoča hiter proces taljenja in racionalno porabo električne energije, saj bodo za tono jekla porabili kar za petino manj elektrike kot pri proizvodnji s starimi agregati. Peči prigraden indukcijski mešalec omogoča tudi pri legiranih jeklih enakomerno razporeditev kemičnih elementov po vsej kopeli, s čimer dosežejo visoko kakovost ulitkov. Moderna zasnova peči z avtomatsko regulacijo omogoča natančno vodenje vseh faz izdelave jekla, z vgraditvijo naprav za računalniško vodenje procesa pa bodo kakovost še izboljšali.

Posebej pomembno je, da so z ustreznimi napravami zagotovili praktično popolno odstranjevanje prašnih komponent taljenja iz proizvodne dvorane, kar omogoča boljše delovne pogoje, s prečiščevanjem plinov v filtrirnih napravah pa potem v ozračje pošljejo več kot 98-odstotno očiščen zrak. Vgrajena je tudi naprava za recirkulacijo hladilne vode, kar omogoča racionalno porabo vode in zmanjšuje stroške proizvodnje.

Finalizaciji ulitkov je namenjena posebna peč za toplotno obdelavo ulitkov, kjer v pro-

storu 8 x 8 x 5 metrov lahko žarijo ne samo največje ulitke, temveč tudi velike zvarjence iz Litostrojevega proizvodnega programa.

»Že doslej je bila naša livarna zlasti pri proizvodnji posamičnih ulitkov in ulitkov malih serij vodilna v Jugoslaviji, v času gradnje pa so se pomembni proizvajalci strojne opreme v Jugoslaviji prepričali, kaj vse lahko naredimo v novi jeklolivarni in želijo imeti izdelke iz naše livarne.« pravijo delavci Litostroja in pri tem ne pozabijo povedati, da so nekateri izmed njih tudi vložili del svojih sredstev za uresničitev naložbe.

Slavnostni govornik ob otvoritvi nove jeklolivarne je bil podpredsednik zveznega izvršnega sveta Zvone Dragan, ki je med drugim dejal, da prispevek sovlagateljev iz Srbije, Bosne in Hercegovine in Hrvatske za uresničitev naložbe dokazuje, kako je moč uspešno premostiti teritorialna zapiranja in avtarkične težnje, če le obstaja realni materialni interes delavcev, zaupanje v določen projekt in njegove nosilce. »Žal takšni primeri v naši strojni industriji niso ravno pogosti, zato še naprej narašča uvoz proizvodov, ki bi jih lahko veliko več izdelali doma. V letih 1979 in 1980, ko smo imeli največji primanjkljaj v državni plačilni bilanci, je na primer uvoz opreme in izdelkov kovinsko predelovalne industrije znašal kar 6 milijard dolarjev na leto. Z zmanjšanjem tega uvoza vse do letos, ko načrtujemo le za milijardo dolarjev uvoza opreme, se je bistveno zmanjšal tudi naš devizni primanjkljaj, seveda tudi ob naporih za večji izvoz na konvertibilna področja. Ne trdim, da bi lahko velik uvoz na tem področju nadomestili z domačo proizvodnjo kar čez noč, vendar pa analize kažejo, da bi lahko sorazmerno kmalu z lastno proizvodnjo nadomestili okoli polovico sedanjega uvoza, s čimer bi prihranili 500 do 600 milijonov dolarjev na leto,« je poudaril Zvone Dragan.

